

PROEFPROGRAMMA BOOMKWEKERIJ EN GROEN 2012

In het najaar van 2011 werden op de Technische Comit es Boomkwekerij en Groen de nieuwe proefprogramma's uitgewerkt. Bemesting, gewasbescherming en teelttechniek blijven de belangrijkste thema's voor de boomkwekerij. Voor groen wordt de aandacht vooral toegespitst op assortiment en ziektegevoeligheid, maar ook de thema's autochtoon plantmateriaal en zouttolerantie komen aan bod.

▲ Filip Rys

▲ Leen Heemers

▲ Dominique Van Haecke

▲ Liesbet Van Remoortere

BEMESTING

Door de invoering van MAP IV in 2011 zijn er een aantal nieuwe accenten in het onderzoek om oplossingen te zoeken voor de steeds strengere normen. De klemtoon van het onderzoek naar reductie van de uitspoeling in de container-teelt, werd in 2011 verschoven naar het element fosfor. Voor de volgrondsteelt werden de residumetingen op een aantal volgrondspcelen met uiteenlopende grondgebonden teelten (laanbomen, bosbomen en heesters) verdergezet.

Containerteelt

In 2011 werd een proefopstelling uitgewerkt waar de focus niet, zoals voorheen, op stikstof, maar op fosfor werd gelegd. Het doel was na te gaan of het mogelijk is om kwaliteitsvolle planten te telen bij een verlaagde fosforgift. Daarnaast werd tevens een eerste screening gedaan van de inzet van een bodemverbeterend middel op basis van humine- en fulvozuren waaruit een gewijzigde vrijstelling en opname van P en andere elementen vastgesteld werd.

In een nieuwe proefopstelling met lysibakken wordt het effect van toediening van dit middel op de P-opname, gewasgroei en P-uitspoeling (en andere elementen) verder onderzocht. Hierbij wordt de dosering gedifferentieerd en wordt – indien zich hiertoe mogelijkheden aanbieden – gezocht naar alternatieve toedieningswijzen van het handelsproduct.

Bodemvruchtbaarheid

In 2012 wordt het programma van staalnames op bedrijven verdergezet. Van een aantal gewassen worden gewasstalen geanalyseerd, zodat data van gewasopnames kunnen worden berekend. Daarnaast worden 'referentiepercelen' geselecteerd, zie verder onder 'projecten' en 'begeleiding'.

Effecten van bodemverbeterende middelen werden reeds getest in verschillende sectoren en teelten. Het onderzoek

heeft zich daarbij vooral toegespitst op fysische en biologische (microbiologie) eigenschappen, doch minder op chemische eigenschappen. Gezien de verwachte ontwikkelingen inzake P-normstellingen van het Mestdecreet, is het zeker van belang de mogelijkheden voor verdere reductie van fosfaatbemesting te onderzoeken. Een betere opname-efficiëntie door aangepaste teelttechnieken en inzet van hulpstoffen behoort tot die mogelijkheden. In 2012 wordt een proefopzet op het PCS uitgewerkt, waarbij de evolutie van de bodemvruchtbaarheid i.f.v. de minerale bemesting en de inzet van bodemverbeterende middelen wordt onderzocht.

Groenbemester (groenbedekkers)

De toepassing van groenbemesters/groenbedekkers in de boomkwekerij is duidelijk in opgang omwille van de noodzaak tot het vinden van alternatieven of aanvulling op andere bronnen van organische stof. Onderzoek m.b.t. de werking en de karakteristieken van deze gewassen is zeker terug te vinden in de sectoren akkerbouw, groenteteelt en fruitteelt. In het proefprogramma 2011 is hieromtrent een literatuurstudie uitgevoerd. In het komende programma worden enkele voor de boomkwekerij interessante groenbedekkers gedemonstreerd op het PCS.

Begeleiding

N.a.v. MAP IV heeft de overheid een aantal begeleidende maatregelen uitgewerkt. Eén ervan is de oprichting van het 'Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding Duurzame

▲ Opvolging restnitraat en KNS-begeleiding volgrondsteelten

▲ Bepaling van schadedrempel bij Tilia – Links onbehandeld (aangetast door roestmijt), rechts behandeld (controle)

Bemesting' (CVBB). Door een gerichte opvolging en evaluatie van de resultaten van de MAP-meetpunten worden de grondgebruikers en bedrijven in Vlaanderen gesensibiliseerd tot een verbetering van de meetresultaten m.b.t. nitraat. Een belangrijke taak is hierbij weggelegd voor de diverse praktijkcentra in Vlaanderen. Zo wordt het PCS het aanspreekpunt voor de sierteelt. Een begeleider sierteelt zal instaan voor de werking 'waterkwaliteitsgroepen' binnen verschillende deelbekkengebieden (VHA-zones) in Oost-Vlaanderen en de taak op zich nemen van bedrijfsbegeleiding. Bij overschrijding van de nitraatresidu-drempelwaarde 3 voorziet de MAP-regelgeving immers een verplichte KNS-begeleiding, doch een begeleiding op verzoek van bedrijven kan ook worden uitgevoerd vanuit die werking. Een tweede begeleidende maatregel die valt onder de bevoegdheid van het CVBB is de aanleg en opvolging van 'referentiepercelen'. In jaren van algemeen hoge nitraatresidu's kunnen die referentiepercelen – waar wordt bemest volgens 'de regels van de kunst' – wellicht de hogere restwaarden argumenteren. Voor de sierteelt worden een aantal referentiepercelen voorzien in de boomkwekerij en de chrysanten- en begonioteelt.

GEWASBESCHERMING

Tegen 1 januari 2014 moeten de beginselen van geïntegreerde bestrijding (IPM: Integrated Pest Management) door alle professionele gebruikers van pesticiden, dus ook door de boomteler, worden toegepast. In het proefprogramma wordt bijzondere aandacht besteed aan de praktische toepassingen van IPM.

Geïntegreerde teelt

Op het demonstratieperceel IPM-laanbomen, aangeplant tussen juni 2009 en juni 2010 op het PCS, werden in 2010-2011 parasieten en nuttigen gemonitord. Deze opvolging heeft een inzicht gegeven in de bruikbaarheid van waarnemingstools en de bruikbaarheid van klassen van aantastingsgraden bij de monitoring van verschillende parasieten. Door het uitvoeren van gerichte behandelingen werd in 2011 getracht een eerste stap te maken ter bepaling van de schadedrempel voor enkele belangrijke parasieten. In 2012 wordt een verdere verfijning in het onderzoek naar schadedrempels uitgevoerd.

In 2012 wordt de werking van de Sectorgroep IPM Sierteelt – gecoördineerd door de Vlaamse Overheid (ADLO) – verdergezet. Binnen deze sectorgroep moeten teeltgebonden richtlijnen worden voorgesteld voor het invullen van de 8

basisprincipes waaraan iedere sierteler volgens de Europese richtlijn dient te voldoen.

In het voorjaar van 2012 werd reeds een cursus 'Herkennen van ziekten, plagen en nuttigen' gegeven vanuit het Waarnemings- en Waarschuwingssysteem van het PCS. Deze werd gevolgd door een cursus 'Geïntegreerde teelt', georganiseerd in het kader van het gelijknamige ADLO-project (dat eind 2011 afliep), in samenwerking met het PWO-project 'Functionele biodiversiteit van de Arthropoda'.

Waarnemingen en waarschuwingen

Klemtonen van de Waarschuwingdienst liggen traditioneel op het melden van bestrijdingstijdstippen voor een 45-tal parasieten en het doorsturen van up to date info betreffende gewasbescherming en ziekten en plagen. Daarnaast zal de dienst in 2012 diverse activiteiten organiseren om telers, tuinaannemers en groenambtenaren te helpen bij het herkennen van nuttige en schadelijke organismen. Zo werd reeds de cursus 'Herkennen van ziekten en plagen in de boomkwekerij, tuinaanleg en openbaar groen' georganiseerd en zullen in de zomer opnieuw wandelvoordrachten georganiseerd worden, dit in samenwerking met diverse lopende projecten en proeven rond geïntegreerde beheersing van ziekten en plagen. Monitoring en de daaropvolgende beslissing tot uitvoering van een behandeling zijn immers de basis voor geïntegreerde beheersing van ziekten en plagen.

Erkenningsproeven

Jaarlijks worden één of meerdere GEP-proeven uitgevoerd met het oog op het bekomen van (uitbreidingen van) erkenningen van gewasbeschermingsmiddelen. Voor 2012 is met steun van het Begrotingsfonds voor de Grondstoffen een fytoxiciteitsstudie voor diverse nieuwe middelen in de sierteelt gepland. Daarnaast worden ook proeven in opdracht van derden uitgevoerd.

Samenwerkingsverband ADLO en PCS

In 2012 worden door ir. F. Goossens opnieuw een aantal proeven voorzien in samenwerking met het PCS en ter ondersteuning van het proefprogramma boomkwekerij. Zo komen proeven m.b.t. toepassing van herbiciden, *Cylindrocodium buxicola* en dopluis aan bod.

GROEN-TOEPASSINGEN

Eind 2011 werd het project 'Uitbouw van vormingsactiviteiten en demonstraties voor de professionele groenvoorziening' opgestart met de steun van de Vlaamse Overheid (ADLO). Onder dit project worden de lopende en nieuwe assorti-

mentsproeven ondergebracht en zullen er demoproeven rond diverse onderwerpen (o.a. zouttolerantie, autochtoon materiaal, ziektegevoeligheid) aangelegd worden. Voor een verdere beschrijving van de proeven verwijzen we naar Tuinaannemer nr. 1 van 2012.

TEELTTECHNIEK

Prunus cerasifera 'Nigra'

Het onderzoek naar de oorzaak van afsterven van *Prunus cerasifera* 'Nigra' wordt sinds 2010 toegespitst op de herkomst van het plantmateriaal. Immers, in een proefopzet uitgevoerd in 2009, werd plantmateriaal van 4 verschillende herkomsten bij het herplanten behandeld met producten waarvan een 'wortelstimulerend' effect werd verwacht. Uit de proefresultaten werd vooral een effect van 'herkomst' waargenomen. Voor de periode 2010-2013 wordt daarom een opvolging op 4 bedrijven voorzien met als doel aanwijzingen te vinden voor de oorzaak van het afsterven. De opvolging spitst zich vooral toe op teelttechniek, bodemeigenschappen, ziekten en plagen.

DIVERSE ACTIVITEITEN

Binnen het programma van de Afdeling Boomkwekerij wordt ernaar gestreefd om een brede waaier van thema's en doelgroepen te behandelen. Regelmatig komen vragen vanuit de productie- en toeleveringssector voor het uittesten van nieuwe of bestaande materialen en producten of toepassingen. Indien mogelijk en nuttig voor de sector worden dergelijke proeven uitgevoerd of worden projecten geschreven. Binnen de werking boomkwekerij worden ook een aantal diensten verleend.

Projecten

Zoals hierboven reeds vermeld, voorziet MAP IV een verplichte KNS-begeleiding. In 2012-2013 wordt een ADLO-demonstratieproject uitgevoerd met als doel een bemestingsadviesstelsel, gebaseerd op een Duits model (Kulturbegleitenden Nmin-Sollwerte), te demonstreren in de sierteelt (boomkwekerij, begonia, chrysanth). Op basis van gewasbehoefte en minerale voedingsvoorraden bij aanvang van de teelt wordt een bemestingsadvies opgemaakt en bijgestuurd op basis van tussentijdse staalnames. Sinds 1 september 2009 loopt een IWT-onderzoeksproject rond *Cylindrocladium buxicola*, de probleemziekte bij *Buxus*. Het project richt zich op boomkwekerij, tuinaanleg en openbaar groen. Het PCS (promotor) zoekt, samen met ILVO Eenheid Plant en ADLO, door toegepast wetenschappelijk

▲ Uitspoelingsproeven containerteelt

▲ Wandelvoordracht PCS – herkennen en beheersen van ziekten en plagen

onderzoek naar een praktijkgerichte aanpak van deze schimmel.

Phytophthora ramorum wordt sinds 2009 in het Verenigd Koninkrijk en Ierland aangetroffen bij Japanse lork (*Larix kaempferi*) in bosbestanden, met aanzienlijke schade tot gevolg.

P. ramorum is in België nog niet vastgesteld in bossen, maar naar aanleiding van het risico voor lork en misschien ook voor andere coniferen, werd op 01/09/11 een project opgestart, een samenwerking tussen het ILVO, het CRA-W en het PCS. Dit project wordt gesponsord door FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Binnen dit project zal het PCS meewerken in het bepalen van de gevoeligheid van verschillende herkomsten van Japanse lork voor verschillende isolaten van *Phytophthora ramorum*. Daarnaast wordt ook een reeks andere economisch belangrijke conifeergewassen getoetst op hun gevoeligheid voor deze schimmel.

Het LIFE + project over invasieve planten gaat zijn derde jaar in. Tijdens dit jaar zal de gedragscode voor de professionele groensector verder gepromoot worden. Deze gedragscode bevat maatregelen om de introductie en verspreiding van invasieve, exotische planten tegen te gaan. Daarnaast worden er voor het tuinbouwonderwijs informatiesessies over invasieve planten georganiseerd.

In kasteelten wordt het uitzetten van natuurlijke vijanden, zoals o.a. roofmijten tegen spint, reeds met succes en kennis van zaken uitgevoerd. Implementatie van deze techniek op boomkwekerijgewassen, die in container en gedeeltelijk onder beschutting geteeld worden, is haalbaar. Het PCS wil telers die deze techniek op hun bedrijf willen toepassen of optimaliseren een helpende hand aanreiken en hen hierin begeleiden. Hiervoor werd het project 'Uitzetten van roofmijten tegen spint in de boomkwekerij' ingediend bij de Provincie Oost-Vlaanderen en dit project werd goedgekeurd. Het project startte op 1 januari 2012 en loopt één jaar. Kennis vanuit de warme kasteelten zal geïntegreerd worden in de boomkwekerijsector. Op een demonstratieve wijze zal aan de sector getoond worden dat een gewasbescherming met behulp van roofmijten werkt en een lage instapdrempel heeft. ■

Onderzoek met steun van de Vlaamse Overheid, het agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie, de Provincie Oost-Vlaanderen, de Provinciale Landbouwkamer, Boerenbond, het Algemeen Verbond van de Belgische Siertelers en Groenvoorzieners, de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde en KBC Bank & Verzekering.